

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 70g/2020

privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 4 alin. (1) lit. c) și 39 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor

CHIȘINĂU

20 octombrie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dnei Domnica MANOLE, *Președinte*,
dlui Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Dina Musteața, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 14 mai 2020,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 20 octombrie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolelor 4 alin. (1) lit. c) și 39 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, ridicată din oficiu de doamnele Angela Bostan și Veronica Negru și de domnul Anatol Pahopol, judecători ai Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel, în dosarul nr. 3-100/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

3. La ședința Curții din 20 octombrie 2020, dl judecător Serghei Țurcan i-a prezentat Plenului Curții Constituționale o cerere de abținere de la examinarea cauzei. Analizând motivele invocate în cerere, Curtea Constituțională a decis admiterea ei.

A. Circumstanțele litigiului principal

4. Prin Încheierea din 4 septembrie 2017, Inspekția Judiciară din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii s-a autosesizat în baza informațiilor apărute în mass-media cu privire la decesul unei persoane aflate în detenție.

5. Ulterior, pe 8 septembrie 2017, în adresa Consiliului Superior al Magistraturii a parvenit sesizarea Procurorului General, prin care s-a solicitat tragerea la răspundere disciplinară a dlui Iurie Obadă, judecător la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, pentru fapte care pot constitui o abatere disciplinară la adoptarea unei încheieri de aplicare a arestului preventiv în cazul persoanei menționate mai sus pe un termen de 30 de zile.

6. Prin Încheierea Inspekției Judiciare din 12 septembrie 2017, sesizările menționate *supra* au fost conexe într-un singur dosar. Conform procedurilor legale, raportul inspectorului judecător din cadrul Inspekției Judiciare a fost examinat de Completul de admisibilitate al Colegiului disciplinar, iar prin Hotărârea

din 6 octombrie 2017 s-au admis sesizarea Inspecției Judiciare și sesizarea Procurorului General, cauza disciplinară cu privire la acțiunile judecătorului Iurie Obadă de la Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, fiind trimisă Plenului Colegiului disciplinar.

7. Prin Hotărârea Plenului Colegiului disciplinar din 24 noiembrie 2017, procedura disciplinară intentată în privința judecătorului în baza articolului 36 alin. (1) lit. c) al Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor a fost încetată, pentru că nu s-a comis nicio abatere disciplinară.

8. Nefiind de acord cu soluția adoptată de Plenul Colegiului disciplinar, dl Nicolae Clima, inspector-judecător principal, și dl Eduard Harunjen, Procuror General, au contestat-o la Consiliul Superior al Magistraturii.

9. Prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 16 ianuarie 2018 s-au admis contestațiile menționate *supra* și s-a adoptat o nouă hotărâre, prin care s-a constatat comiterea de către dl Iurie Obadă a abaterii disciplinare prevăzute de articolul 4 alin. (1) lit. c). În baza articolului 6 alin. (1) lit. d) din aceeași Lege, și i s-a aplicat sancțiunea disciplinară de eliberare din funcție.

10. Pe 18 ianuarie 2018, dl Iurie Obadă a formulat o cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului Superior al Magistraturii, solicitând anularea Hotărârii din 16 ianuarie 2018 și menținerea Hotărârii Colegiului disciplinar de pe lângă Consiliul Superior al Magistraturii din 24 noiembrie 2017, în ceea ce-l privește.

11. În ședința de judecată din 28 februarie 2020, Colegiul civil și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău a sesizat, din oficiu, Curtea Constituțională cu privire la neconstituționalitatea articolelor 4 alin. (1) lit. c) și 39 alin. (4) lit. b) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

12. Prin Încheierea Curții de Apel din aceeași dată, s-a dispus trimiterea sesizării la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

13. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”

Articolul 114

Înfăptuirea justiției

„Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești.”

Articolul 115

Instanțele judecătorești

„(1) Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii.

(2) Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate.

(3) Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă.

(4) Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sunt stabilite prin lege organică.”

Articolul 116 Statutul judecătorilor

“(1) Judecătorii instanțelor judecătorești sunt independenți, imparțiali și inamovibili, potrivit legii.

[...]

(6) Sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea.”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

Articolul 120 Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”

Articolul 123 Atribuțiile

„(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători.

[...]”.

14. Prevederile relevante ale Legii nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor sunt următoarele:

Articolul 4 Abaterile disciplinare

„(1) Constituie abatere disciplinară:

a) nerespectarea îndatoririi de a se abține atunci când judecătorul știe sau trebuia să știe că există una dintre circumstanțele prevăzute de lege pentru abținerea sa, precum și formularea de declarații repetate și nejustificate de abținere în aceeași cauză, care are ca efect tergiversarea examinării cauzei;

b) aplicarea în mod intenționat, cu rea-voință sau aplicarea repetată din neglijență gravă a legislației contrar practicii judiciare uniforme;

c) acțiunile judecătorului în procesul de înfăptuire a justiției care fac dovada incompetenței profesionale grave și evidente;

d) imixtiunea în activitatea de înfăptuire a justiției a altui judecător;

[...]”.

Articolul 39 Contestarea hotărârii colegiului disciplinar

„(1) Hotărârile colegiului disciplinar pot fi contestate la Consiliul Superior al Magistraturii, prin intermediul colegiului, de către persoanele care au depus sesizarea, inspecția judiciară sau judecătorul vizat în hotărâre, în termen de 15 zile de la data primirii copiei hotărârii motivate. Termenul de 15 zile este un termen de decădere. La expirarea acestui termen, hotărârile necontestate ale colegiului disciplinar devin irevocabile.

(1¹) Dosarele disciplinare contestate se repartizează în mod aleatoriu membrilor Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția membrilor din oficiu.

(2) Contestațiile se examinează în cel mult 30 de zile de la data înregistrării lor la Consiliul Superior al Magistraturii.

(2¹) Dacă sesizarea a fost depusă de către unul dintre membrii Consiliului Superior al Magistraturii, atunci acesta nu va participa la examinarea contestației.

(3) Data, ora și locul examinării contestației se comunică din timp persoanei care a depus sesizarea și judecătorului vizat.

(4) După examinarea contestațiilor, Consiliul Superior al Magistraturii decide:

a) menținerea fără modificare a hotărârii colegiului disciplinar;

b) admiterea contestației și adoptarea unei noi hotărâri. În acest caz prevederile cu privire la procedura de examinare și conținutul hotărârii colegiului disciplinar privind rezultatul examinării cauzei disciplinare sunt aplicabile și pentru Consiliul Superior al Magistraturii.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorilor excepției de neconstituționalitate

15. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorii menționează că prevederile articolului 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor permit interpretarea lor abuzivă și neconstituțională de către Colegiul disciplinar aflat în subordinea Consiliului Superior al Magistraturii și de către Consiliul Superior al Magistraturii, care verifică temeinicia și legalitatea hotărârilor emise de acest organ colegial.

16. Autorii susțin că articolul 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor nu corespunde criteriilor clarității și previzibilității legii. Autorul consideră că legislatorul nu a prevăzut expres instanța (autoritatea) competentă să se pronunțe asupra profesionalismului judecătorilor și că legea îi permite Colegiului disciplinar și Plenului Consiliului Superior al Magistraturii să-și aroge competențe ce nu le aparțin, competențe de apreciere a profesionalismului judecătorilor, deși, conform legii, această competență îi revine Colegiului de evaluare.

17. De asemenea, autorii invocă faptul că atunci când un judecător este învinuit că a comis o abatere disciplinară prevăzută de articolul 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, acesta nu are posibilitatea de a-și apăra drepturile, de a acumula probe care să demonstreze că nu a comis acțiuni de natură să confirme „incompetența profesională gravă și evidentă”. Legislatorul nu a reglementat în vreo lege care ar fi probele ce pot fi prezentate de un judecător atunci când acesta este cercetat disciplinar pentru comiterea abaterii disciplinare prevăzute de norma legală contestată și, de fapt, judecătorul nu poate să prezinte dovezi care să confirme că deține competențe profesionale „suficiente” pentru a-și desfășura activitatea de judecător în continuare.

18. Mai mult, autorii susțin că nici Colegiul Disciplinar, nici Consiliul Superior al Magistraturii nu au dreptul să stabilească în mod independent dacă un anumit act judecătoresc este nedrept, adică să evalueze legalitatea și validitatea acestuia, inclusiv din punctul de vedere al aplicării corecte a legii de fond sau al respectării normelor de procedură, o asemenea verificare fiind posibilă doar în cadrul unor proceduri speciale stabilite de legea procedurală, *i.e.* prin examinarea cauzei de instanța de apel și de instanța de recurs.

19. În opinia lor, prevederile articolului 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor contravin articolelor 6, 23, 26, 114, 115 și 123 din Constituție.

20. Cu privire la prevederile articolului 39 alin. (4) lit. b) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, autorii menționează că din interpretarea articolului 123 alin. (1) din Constituție rezultă că Consiliul Superior al Magistraturii are doar competența de „aplicare de măsuri disciplinare față de judecători”, adică de aplicare a sancțiunilor disciplinare, dar nu deține competența de „constatare a abaterii disciplinare”, această competență fiindu-i atribuită Colegiului disciplinar. Astfel, nu poate fi considerată favorabilă pentru garantarea independenței sistemului judecătoresc și conformă cu articolele 116 și 123 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova situația în care Consiliul Superior al Magistraturii, administrând aceleași probe ca și Colegiul disciplinar, va constata că un judecător a comis o abatere disciplinară fără a deține o astfel de competență.

21. De asemenea, autorii invocă faptul că prevederile articolului 39 alin. (4) lit. b) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor contravin articolelor 23, 116 și 123 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

22. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

23. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Legii cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, ține de competența Curții Constituționale.

24. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată din oficiu de doamnele Angela Bostan și Veronica Negru și de domnul Anatol Pahopol, judecători ai Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel, în dosarul nr. 3-100/2019, pendinte la Curtea de Apel. Astfel, sesizarea este formulată de subiecte cărora li s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea nr. 2 din 9 februarie 2016.

25. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile articolelor 4 alin. (1) lit. c) și 39 alin. (4) lit. b) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

26. Curtea observă că norma contestată ar putea fi aplicată de către instanță. După cum rezultă din sesizare și din încheierea instanței, pe rolul ei se află cererea de chemare în judecată înaintată de dl Iurie Obadă împotriva Consiliului Superior al

Magistraturii privind contestarea unui act administrativ prin care acesta a fost sancționat disciplinar.

27. Curtea observă că textul criticat din articolul 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor a constituit anterior obiect al controlului constituționalității (a se vedea DCC nr. 49 din 22 mai 2017), dar sub alte aspecte decât cele invocate în prezenta sesizare.

28. Autorii sesizării susțin că normele contestate ar veni în contradicție cu articolele 6 [*separația și colaborarea puterilor*], 23 [*claritatea legii*], 26 [*dreptul la apărare*], 114 [*înfăptuirea justiției*], 115 [*instanțele judecătorești*], 116 [*statutul judecătorilor*], 119 [*folosirea căilor de atac*], 120 [*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*] și 123 [*atribuțiile Consiliului Superior al Magistraturii*] din Constituție.

29. Cu privire la incidența articolului 23 din Constituție, Curtea notează că acesta nu are o aplicabilitate de sine stătătoare. Totuși, pentru a putea fi invocat standardul calității legii, trebuie să existe **o ingerință într-un drept fundamental** (a se vedea DCC nr. 44 din 22 mai 2017, § 18; DCC nr. 16 din 10 februarie 2020, § 17; HCC nr. 6 din 10 martie 2020, § 27).

30. Totodată, Curtea observă că autorii sesizării nu au adus argumente privind critica de neconstituționalitate a articolelor 6, 114, 115, 119 și 120 din Constituție. Sub acest aspect, Curtea reține că simpla enumerare a unor dispoziții constituționale nu poate fi considerată o veritabilă critică de neconstituționalitate. În aceste condiții, având în vedere enumerarea prevederilor constituționale în lipsa argumentelor care ar fundamenta pretinsa relație de contrarietate a dispozițiilor legale criticate față de acestea, Curtea nu poate identifica în mod rezonabil nicio critică de neconstituționalitate (a se vedea DCC nr. 5 din 20 ianuarie 2020, §§17-18).

31. Curtea reiterează că, potrivit articolului 26 din Constituție, fiecare persoană are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale. Astfel, chiar dacă modalitatea de acumulare a probelor în cazurile menționate în sesizare nu este prevăzută de Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, aceasta nu reprezintă un impediment pentru judecătorul vizat în procedura disciplinară să cunoască conținutul sesizării, să prezinte explicații scrise și orale, să prezinte probe care demonstrează sau care infirmă fapte invocate în sesizare sau relevante pentru sesizare, să fie asistat de un avocat sau de un reprezentant al său, să solicite audierea martorilor sau a altor persoane în cadrul ședinței de examinare a cauzei disciplinare, să ia cunoștință de materialele dosarului și să depună probe noi sau demersuri pentru administrarea de probe noi, să formuleze în orice moment demersuri și să dea explicații suplimentare. Toate acestea reprezintă garanții și măsuri suficiente pentru ca unui judecător vizat în procedura disciplinară să-i fie asigurat dreptul la apărare prevăzut de Constituție (a se vedea, *mutatis mutandis*, HCC nr. 9 din 28 iunie 2012, § 35).

32. De asemenea, cu privire la incidența articolului 26 din Constituție în prezenta cauză, Curtea trebuie să verifice dacă participanților la procesul de examinare a cauzelor disciplinare li se acordă suficiente garanții procesuale în scopul contestării măsurilor care interferează cu drepturile lor. Curtea observă că articolul 39 din Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor prevede că hotărârile colegiului disciplinar pot fi contestate la Consiliul Superior al Magistraturii, prin

intermediul colegiului, de către persoanele care au depus sesizarea, inspecția judiciară sau judecătorul vizat în hotărâre, în termen de 15 zile de la data primirii copiei hotărârii motivate. Mai mult, articolul 40 din aceeași Lege prevede că hotărârile Consiliului Superior al Magistraturii, adoptate în condițiile articolului 39, pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție de persoanele care au depus sesizarea, de inspecția judiciară sau de judecătorul vizat în hotărâre, în termen de 15 zile de la data recepționării hotărârii motivate. Odată cu adoptarea Codului administrativ, articolul 191 alin. (3) din Cod prevede că Curtea de Apel Chișinău soluționează în primă instanță acțiunile în contencios administrativ împotriva hotărârilor Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor, precum și acțiunile în contencios administrativ atribuite în competența sa prin Codul electoral. Totodată, din articolele 216, 218 și 220 din Codul administrativ rezultă că instanța de judecată poate evalua probele existente la dosar.

33. Astfel, Curtea observă că normele contestate nu sunt de natură să afecteze dreptul la apărare, garantat de articolul 26 din Constituție.

34. Cu referire la incidența articolului 123 din Constituție, Curtea nu poate reține argumentele autorilor. În virtutea atribuțiilor sale constituționale, Consiliul Superior al Magistraturii are două funcții care rezultă din necesitatea protejării independenței autorității judecătorești: funcția de a asigura numirea, transferarea, detașarea și promovarea în funcție a judecătorilor și funcția de a aplica măsuri disciplinare. Prin urmare, Consiliul Superior al Magistraturii este investit cu prerogativa constituțională de a aplica măsuri disciplinare față de judecători, în condițiile legii. Consiliul Superior al Magistraturii are o dublă calitate: administrativă și jurisdicțională. De regulă, această autoritate desfășoară o activitate de natură administrativă, iar atunci când acționează în calitate de instanță disciplinară, ea realizează o activitate jurisdicțională. Consiliul Superior al Magistraturii funcționează ca instanță pentru abaterile disciplinare ale judecătorilor (HCC nr. 9 din 28 iunie 2012, §§ 32, 34).

35. Așadar, Curtea nu reține incidența articolelor 116 alin. (6) și 123 alin. (1) din Constituție cu privire la neconstituționalitatea articolului 39 din aceeași Lege. Sancționarea judecătorilor potrivit articolului 116 alin. (6) din Constituție se face în conformitate cu legea. Organul împuternicit să supravegheze respectarea disciplinei și eticii judiciare, precum și să aplice sancțiunile disciplinare este Consiliul Superior al Magistraturii.

36. Curtea observă că criticile autorilor excepției de neconstituționalitate vizează o problemă de interpretare și de aplicare a legii. Curtea reamintește că aspectele legate de interpretarea și aplicarea legii nu țin de competența Curții Constituționale (a se vedea DCC nr. 135 din 15 noiembrie 2018, § 23; DCC nr. 48 din 5 aprilie 2019, § 15; DCC nr. 91 din 19 septembrie 2019, § 19; DCC nr. 106 din 7 octombrie 2019, § 25). Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată. În același sens, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că rolul decizional conferit instanțelor de judecată urmărește tocmai înlăturarea dubiilor ce persistă cu ocazia interpretării normelor (a se vedea *Rohlena v. Cehia*, [MC], 27 ianuarie 2015, § 50 și § 51).

37. În baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

D E C I D E:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolelor 4 alin. (1) lit. c) și 39 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 178 din 25 iulie 2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, ridicată din oficiu de doamnele Angela Bostan și Veronica Negru și de domnul Anatol Pahopol, judecători ai Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții de Apel, în dosarul nr. 3-100/2019, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Domnica MANOLE

Chișinău, 20 octombrie 2020
DCC nr. 119
Dosarul nr. 70g/2020